

O‘ZBEK TILSHUNOSLIGIDA MUBOLAG‘ANING O‘RGANILISHI

Raximberganova Gulmira

Lingvistika: Nemis tili yo‘nalishi

2-bosqich magistratura talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola o‘zbek tilshunosligida mubolag‘aning o‘rganilishi xususidadir. Maqolada mubolag‘aning turlari haqida umumiy ma’lumotlar berilgan va o‘ziga xos xususiyatlari haqida mulohazalar yuritilgan. O‘zbek va chet el tilshunosligida mubolag‘aning o‘rganilishi haqida fikrlar yuritilgan.

Kalit so‘zlar: matn tilshunosligi, struktur yaxlitlik, giperpola, frazeologik giperpola, metafora, o‘xshatish, sinekdoxa

Matn tahlilini sintaksis yoki stilistikada o‘rganish lozimmi, yoxud buning uchun “matn tilshunosligi” deb ataluvchi yangisohani ilmiy asoslash kerakmi, degan savollar ham fanda ayrim bahs-munozaralarga sabab bolgan. O‘tgan asrning 60-yillariga qadar gap sintaksisi lingvistik tahlilning eng yuqori pog‘onasi, deb hisoblanar, lingvistik tadqiqotlar gap tahlili bilan tugatilar edi. Bir necha gaplarning mazmuniy va struktur yaxlitligidan tashkil topgan matn esa ilmiy tahlilga tortilmas edi. Ma’lumki, gap tilning eng yuqori pog‘onasini tashkil etuvchi birlik sanaladi. Ammo gap nutqiy jarayonda eng kichik birliklar sirasiga kiradi. Shuning uchun ham gapni matnning qurilish materialini tarzida talqin etish maqsadga muvofiq. Dunyo tilshunosligida matn va uning lingvistik tabiati haqida qator fikrlar o‘rtaga tashlangan. Fransuz tilshunosi R.Bart: “Ichki bog‘lanishli bo‘lgan, muloqot maqsadida mazmunan o‘zaro birikkan gaplardan tashkil topgan nutqning ar qanday

parchasi matn deb ataladi” desa, polyak tilshunosi A.Boguslavskiy matnni bir necha gapdan tashkil topgan nutqiy material tarzida izohlaydi. Bunda u asosiy e’tiborini muallif nima haqida gapirayotgani va uning mazmuniga emas, balki mazkur matn qanday komponentlardan tuzilayotganiga qaratadi. K.Kojevnikova tadqiqotlarida asosiy e’tibor matnning bog‘lanishli nutq mahsuli ekanligiga qaratiladi va uning mazmuniy jihatdan tugallangan bo‘lishi alohida uqtiriladi. Olimaning matn komponentlari o‘zaro ma’no jihatdan ham, grammatik jihatdan ham bog‘lanishli bo‘lishi haqidagi fikri e’tiborga molikdir, chunki ko‘pchilik tilshunoslar matn komponentlarini faqat mazmuniy bog‘lanishli bo‘lishini ta’kidlaydilar va ularning leksik-grammatik vositalar orqali bog‘lanishini nazardan chetda qoldiradilar. Chex tilshunosi K.Kojenikova matnni mazmuniy jihatdan tugallangan eng yuqori ideal kommunikativ birlik sifatida tushinadi. Shuning uchun matnning gap, murakkab sintaktik qurilma, abzas, bob singari birliklar munosabatidan tashkil topgan nutq yoki til birligi tarzida izohlanishi maqsadga nomuvofiqligini alohida ta’kidlaydi. Rus olimi M.V.Lyapon matn tavsifi quyidagi to‘rt belgiga ko‘ra asoslanishi mumkinligini ko‘rsatadi:

1. Matn-bu jummalarning o‘zaro munosabatidan kelib chiquvchi xabardir. Matn tadqiqotchi uchun til hodisalarini o‘rganishda birdan bir manbadir.
2. Matn bu so‘zlovchming nutqiy qobilyatini ro‘yobga chiqaruvchi vositadir. Bu jarayonda matn tilning nutqda real qo‘llanilishini ta’minlovchi makon vazifasini ham bajaradi.
3. Matn bu so‘zlovchining faol nutqiy faoliyati mahsulidir.
4. Matn bu til sistemasining kommunikativ jarayonda muhim funksiya bajaruvchi eng yuqori pog‘onasidir.

M.V.Lyapon matn shakllanishida inson omilining eng muhim omillaridan biri ekanligini, inson matn shakllanishi uchun jonli .manba ekanligini ta’kidlaydi. O‘tgan asming 90-yillaridan boshlab o‘zbek olimlari ham matn tilshunosligining nazariy

muammolari bilan shug‘ullanaboshladilar. Ma’lumki, pragmatika tilshunoslikning yangi bir nazariy va amaliy tarmog‘i sifatida insonning ijtimoiy faoliyatini o‘zida mujassamlashtirgan nutqiy jarayon; nutqiy vaziyat ta’siri bilan namoyon bo‘luvchi, nutq ishtirokchilariga xos kommunikativ niyat bilan aloqador masalalami o‘rganadi. U, shuningdek, ushbu tadqiqot bilan bog‘liq bir qancha o‘quv qo‘llanmalarni nashr qildirdi: “Badiiy matn va uning lingvopoetik tahlili asoslari” (T.2007), “Badiiy matn lingvopoetikasi” (T.: “Fan”, 2008), “Badiiy matnning lisoniy tahlili” (T., Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2010). Tilshunoslikda kognitiv tilshunoslikning asosiy o‘rganish obyekti bo‘lgan “konsept” aqliy jarayonlarning natijasi sifatida bevosita tilda o‘zining maxsus verbalizatorlariga, ya’ni uni voqelantiruvchi vositalarga ega. “Giperbola” konsepti ham shunday konseptlar sirasiga kiradi. Giperbolaning asosini (poydevorini), ya’ni uning falsafiy asosini badiiy (ham prozaik, ham poetik) yoki oddiy, kundalik nutqiy mubolag‘alashtirish, ya’ni bo‘rttirish tashkil etadi, vaholanki, bo‘rttirish ma’nosi zamonaviy lingvistik va adabiyotshunoslik lug‘atlarida, ensiklopediyalarda hamda boshqa ilmiy izlanishlarda o‘z aksini topgan. Giperbola bo‘yicha aksariyat ilmiy izlanishlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, ushbu ishlar mualliflarining ko‘pchiligi giperbolani “stilistik figura”lar sirasiga kiritadilar, ba’zan ular giperbolani “trop deb talqin qiladilar ayrimlari uni “stilistik vosita (приём)” deb hisoblaydilar. Rozantel, Telenkovalar esa uni “obrazli iboralar” sirasiga kiritadilar. Shuni ta’kidlash kerakki, giperbola va unga yaqin hamda uyqash bo‘lgan hodisalar nazariyasining eng kam ishlangan masalasi bu giperbolaga tamoman teskari bo‘lgan konseptual semantika, ya’ni o‘ta kichraytirish yoki kamaytirish semantikasi”ni ifodalash uchun maxsuslashgan til hodisalarining maqomi va ularni qanday talqin qilish masalasi bo‘lib qolmoqda. Ba’zi bir olimlar obyektiv borliqdagi voqelikning sifat, miqdor daraja kabi tavsifini “o‘ta kichraytirish” yoki “o‘ta kamaytirish”, masalan jimjiloqdek, tirnoqcha, mitti, zig‘rdek, bir qultum suv bilan yutib yuborgudek va h.k.larni giperbolaning bir ko‘rinishi deb hisoblaydilar. Giperbola bilan predmet jihati tavsifini “o‘ta kichraytirish

(o‘ta kamaytirish) hodisalari bir-biriga ma’lum jihatdan yaqin va umumiy bo‘lsa-da, ular o‘rtasida tubdan farq qiladigan lingvokognitiv, struktural-semantik, mazmuniy-semantik, kommunikativ-pragmatik, psixolingvistik va sotsiolingvistik jihatlar, qirralar mavjud ekanligiga urg‘u bergan holda, giperbola ifodalaydigan, vaholanki, ifodalashi lozim bo‘lgan o‘ta kuchaytirish (o‘ta kattalashtirish), ya’ni “mubolag‘alashtirish”ni, uning aksi bo‘lgan o‘ta kichraytirish (o‘ta kamaytirish), ya’ni “antigiperbolizatsiya” emasligidan kelib chiqib, “o‘ta kichraytirish (o‘ta kamaytirish)”ni giperbolaning antipodi deb talqin qilishga to‘liq asos bor, ya’ni u antigiperboladir. Shunday qilib, giperbolani unga yaqin va uyqash bo‘lgan meyozis, litota, metabola, antigiperbola, shuningdek, kuchaytirish, grotesk kabi stilistik hodisalardan aniq farqlab olish kerak. Mubolag‘a janriga oid ma’lumotlar maktab darsliklarida qisqa tarzda berilgan. Mubolag‘aning asl mohiyati, qanday ma’no nozikliklarini keltirib chiqarishi, uning barcha turlarini atroflicha ko‘rib o‘tamiz. Mubolag‘a arab tilida “kattalashtirish”, “kuchaytirish” ma’nolarini bildirib, adabiy asarda tasvirlanayotgan badiiy timsol holati yoki harakatini bo‘rttirib, kuchaytirib ifodalash san’ati demakdir.

Ul sanamkim, suv yaqosinda paritek o‘lturur,

G‘oyati nozikligindin suv bila yutsa bo‘lur.

Mubolag‘a va uning darajalari haqida nisbatan to‘liqroq ma’lumot Atoulloh Husayniyning “Badoyi’ us-sanoyi” asarida berilgan bo‘lib, muallif mubolag‘aning tablig‘, ig‘roq, g‘uluv, mardud kabi turlarini keltiradi.

Hozirgi zamon tilshunosligida yangi, fanlararo bir yo‘nalish – ognitiv tilshunoslik tobora rivojlanib bormoqda. Bu yo‘nalishga xos tadqiqotlar antroposentrizm tamoyiliga asoslangan bo‘lib, bunday izlanishlarning diqqat markazida inson omili turadi. Shu bilan bir qatorda, kognitiv tilshunoslikning asosiy kategoriyasi bo‘lgan “konsept” mental birlik sifatida, dunyo bilimlarini egallashning birdan-bir vositasi hisoblanadi. Turli

konseptlar yoki konseptualsemantikalar orasida kognitiv stilistik konseptlardan biri bo‘lgan “giperbola konsepti” universal tabiatga ega bo‘lgan konseptlar sirasiga kiradi va ular tilda so‘zlovchi tomonidan ataylab, vaziatga ko‘ra tez-tez bo‘rttirilmasdan iloji yo‘q. Bu esa ushbu konseptual semantikaning kommunikativ nuqtayi nazaridan ham juda muhim va kerak bo‘lgan semantika ekanligidan dalolat beradi. Giperbolaga daxldor barcha sinonimik, omonimik, giponimik giperonimik va paronimik munosabatlar giperbola konsepti maydoni doirasida uning komponentlari orqali mazkur tizim qonuniyatlari asosida amalga oshiriladi. J.Dyubua rahbarligidagi tilshunoslar guruhining giperbolani tushunishlari o‘ziga xos bo‘lib, ularning fikricha, tilning barcha aspektlariga xos o‘zgarishlarni ular “metabola” (ritorik figura) atamasi orqali ifodalashni maqsadga muvofiq deb topadilar. Giperbola qo‘llanayotganda narsalar kattalashtiriladi, ya’ni intensivlikka moslashtiriladi. Ingliz frazeologiyasi bo‘yicha taniqli olim A.V.Kunin boshqa frazeologik birliklar bilan bir qatorda giperbola yuzasidan olib borgan chuqur, maxsus ilmiy izlanishlarida giperbola semantikasining frazeologik birliklar orqali ham ifodalash mumkinligini ta’kidlab, bunday til birliklarini “frazeologik giperbola” deb atash maqsadga muvofiq deb to‘g‘ri fikr bildiradi. O‘zbek tilshunosligida G.Keldiyorova E.Vohidov ijodida qo‘llangan antitezalarning lisoniy xususiyatlarini yoritgan. G.Muhammadjonova 80-yillar oxiri 90-yillar boshlarida Muhammad Yusuf, Shavkat Rahmon, Usmon Azim, A’zam O‘ktamlartildagi o‘ziga xos ifodasini ijodkorning individual mahorati misolida ochib bergan.

Muhammad Yusuf she’riyatidagi takrorlarni tahlil qilar ekan, bunda takrorni uslubiy vosita sifatida kontakt va distant holdagi takrorlarga bo‘lib o‘rgangan. Tasviriy vositalarning deyarli barchasida o‘xshatish, chog‘ishtirishdan iborat tushuncha yotadi. “Maxsus ifoda tasviriy vositalar troplar va figuralar deb ikkiga bo‘linadi. Maxsus ifoda-tasviriy vositalari tilda obrazlilik, hissiylik keltirib chiqaradi. Ulardan foydalanish bilan muallif tinglovchining sezgisiga ta’sir qiladi. Bundan tashqari bayonda qisqalikka, aniqlikka

erishiladi. Ifodalilik ekspressivlik va anqlikni ta'minlash niyatida, biror narsaning nomini, belgisini ikkinchisiga ko'chirish, o'xshatish yoki so'zlarni shu maqsadda ko'chma ma'noda ishlatish troplar deyiladi". Metafora, o'xshatish, sifatlash, metonimiya, sinekdoxa, mubolag'a, allegoriya, jonlantirish, prafraza kabi usullar ko'chimlarning turlaridir. Lingvokulturologiyaning o'rganish obyektiqa diqqat qaratadigan bo'lsak, madaniyatshunoslikda har bir millatga xos, madaniyatiga xos bo'lgan tushunchalar, ya'ni leksik birliklar mavjud. Masalan bizning o'zbek, millatining madaniyatini aks ettiruvchi chopon, to'n, do'ppi, palov, xonatlas kabi so'zlar madaniyatimizni aks ettiruvchi so'zlardir.

Mubolag'a janriga oid ma'lumotlar maktab darsliklarida qisqa tarzda berilgan. Mubolag'aning asl mohiyati, qanday ma'no nozikliklarini keltirib chiqarishi, uning barcha turlarini atroflicha ko'rib o'tamiz. Mubolag'a arab tilida "kattalashtirish", "kuchaytirish" ma'nolarini bildirib, adabiy asarda tasvirlanayotgan badiiy timsol holati yoki harakatini bo'rttirib, kuchaytirib ifodalash san'ati demakdir.

Bugungi kunda lisoniy stilistikaning quyidagi turlari mavjud:

- 1) umumiy stilistika;
- 2) xususiy stilistika;
- 3) qiyosiy stilistika.

Bulardan xususiy va qiyosiy stilistika umumiy stilistikani ma'lum va zarur lisoniy ozuqa bilan ta'minlovchi, shu yo'sinda umumiy stilistika nazariyasini puxta va ishonchli dalillar bilan ta'minlovchi lisoniy yo'nalishdir. Dunyo tilshunosligida yana bir yo'nalish – kognitiv tilshunoslik rivojlanib, ravnaq topib bormoqda. Uning tahlil predmeti tilda so'zlashuvchi yoki yozuvchilarning obyektiv borliqni anglash jarayonida tilning roli, shuningdek tilning shakllanishi, rivojlanishi va muloqot vositasi sifatida qo'llanilishi jarayonida kognitiv omillarning roli, undagi inson omilining betakror o'rni, obyektiv dunyo

haqidagi inson bilimlari tizimining konseptuallashtirish va kategorizatsiyalashtirish jarayonlari orqali tilda voqelantirish texnikasi, vositalari va usullarini ilmiy tadqiq qilish va ilmiy yoritish hisoblanadi. Tilshunoslikda kognitiv tilshunoslikning asosiy o'rganish obyekti bo'lgan "konsept" aqliy jarayonlarning natijasi sifatida bevosita tilda o'zining maxsus verbalizatorlariga, ya'ni uni voqelantiruvchi vositalarga ega. "Giperbola" konsepti ham shunday konseptlar sirasiga kiradi.

"Giperbola" stilistik vositalarning ichida eng keng tarqalgan universal vositalardan biri hisoblanadi. So'zlovchi muloqot jarayonida suhbatdoshiga kuchli ta'sir o'tkazish maqsadida, o'zining kommunikativ-pragmatik muddaosi-maqsadi, ya'ni biron bir predmet yoki hodisaning u yoki bu tavsifni keragicha mubolag'lashtirish zarurati bilan uzviy bog'liq bo'lgan "giperbola kognitiv/konseptual semantikasi"ni to'laqonli voqelantirish niyatida "giperbola" stilistik vositasi yordamida muloqotdagi nutqning vaziatga monand ravishda, jozibali, ta'sirchan va ifodali chiqishiga harakat qiladi. Giperbolaning universal tabiati shunday bir muhim omil bilan bog'liqki, uning lingvokognitiv asosi bo'lgan "giperbola konseptual semantikasi tilda so'zlovchi va yozuvchi, sog'lom fikrlovchi har bir insonning tafakkurida mavjud bo'lgan, aynan olingan sotsium tomonidan me'yorlashtirilgan, shu bois sotsiuslar konseptosferasida o'z ifodasini topgan idrokiy hodisa bo'lib, bunday semantika qonuniy ravishda har qanday jonli tilde o'ziga xos, verbal va noverbal vositalarning maxsus tizimi orqali voqelantirilmay iloji yo'q" (Karaboyev J.B 2015, 74-75). Giperbola bo'yicha maxsus adabiyotda bir qator ishlar mavjud bo'lib, ular giperbolaning turli aspektlariga aloqador muommolarni aksariyat hollarda an'anaviy usulda tadqiq qilishga bag'ishlangan, shu jumladan ularda tadqiqodchilarning asosiy e'tibori obyektiv borliqdagi turli predmetlarning tasnifini "mubolag'lashgan semantika" orqali voqelantiruvchi betakror vosita giperbolaning funksional – stilistik tabiatini ochib berishga qaratilgan. Giperbola bo'yicha maxsus adabiyotlarga asoslanib, shunday xulosaga kelish mumkinki, giperbolaning asosini (poydevorini), ya'ni uning falsafiy asosini badiiy (ham prozaik, ham

poetik) yoki oddiy, kundalik nutqiy mubolag'alashtirish, ya'ni bo'rttirish tashkil etadi, vaholanki bo'rttirish ma'nosi zamonaviy lingvistik va adabiyotshunoslik lug'atlarida, ensiklopediyalarda hamda boshqa ilmiy izlanishlarda o'z aksini topgan. Giperbola bo'yicha aksariyat ilmiy izlanishlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ushbu ishlar mualliflarining ko'pchiligi giperbolani "stilistik figura"lar sirasiga kiritadilar (ЛЭ, 1925, 185, Ахманова, 1969,99; ЛЭС, 1987, 78; МАС, 1985,310), ba'zan ular giperbolani "trop deb talqin qiladilar (ЛЭСб 1990б 520), ayrimlari uni "stilistik vosita" (приём) "deb hisoblaydilar (ССРЛЯ 1992,105), ba'zilar uni "obrazli iboralar" sirasiga kiritadilar (Розенталь, Теленкова, 1985, 76) boshqalari esa uni ta'sirchanlik vositasi sifatida ta'riflaydilar (Кыксин 1988 va 97) va h.k.. S.Dj.Dyubua xabarligidagi tilshunoslar guruhining giperbolani tushunishlari o'ziga xos bo'lib, ularning fikricha tilning barcha aspektlariga xos o'zgarishlarni ular "metabola" (ritorik figura) atamasi orqali ifodalashni maqsadga muvofiq deb topadilar. Giperbola qo'llanilayotganda narsalar kattalashtiriladi, ya'ni intensivlikka moslashtiriladi. Ingliz frazeologiyasi bo'yicha taniqli olim A.V.Kunin boshqa frazeologik birliklar bilan bir qatorda giperbola yuzasidan olib brogan chuqur, maxsus ilmiy izlanishlarida giperbola semantikasining frazeologik birliklar orqali ham ifodalash mumkinligini ta'kidlab, bunday til birliklarini "frazeologik giperbola" deb atash maqsadga muvofiq deb to'g'ri fikr bildiradi. (Kunin 1960,57-60, 1989,85-93, 1996, 61-168). Shuni ta'kidlash kerakki, giperbola va unga yaqin hamda uyqash bo'lgan hodisalar nazariyasining eng kam ishlangan masalasi bu giperbolaga tamoman teskari bo'lgan konseptual semantika, ya'ni o'ta kichraytirish yoki kamaytirish semantikasi'ni ifodalash uchun maxsuslashgan til hodisalarining maqomi va ularni qanday talqin qilish masalasi bo'lib qolmoqda. Ba'zi bir olimlar obyektiv borliqdagi voqelikning sifat, miqdor daraja kabi tavsifini "o'ta kichraytirish" yoki "o'ta kamaytirish", masalan jimjiloqdek, tirnoqcha, mitti, zig'rdek, bir qultum suv bilan yutib yuborgudek va h.k.larni giperbolaning bir ko'rinishi deb hisoblaydilar. Giperbola bilan predmet jihati tavsifini "o'ta kichraytirish (o'ta kamaytirish) hodisalari bir -biriga ma'lum jihatdan yaqin va umumiy bo'lsada, ular o'rtasida tubdan farq

qiladigan lingvokognitiv, struktural-semantik, mazmuniy-semantik, kommunikativni-pragmatik, psixolingvistik va sotsiolingvistik jihatlar, qirralar mavjud ekanligiga urg'u bergan holda, giperbola ifodalaydigan, vaholanki ifodalashi lozim bo'lgan "o'ta kuchaytirish (o'ta kattalashtirish), ya'ni "mubolag'alashtirish"ni, uning aksi bo'lgan "o'ta kichraytirish (o'ta kamaytirish), ya'ni "antigiperbolizatsiya" emasligidan kelib chiqib, "o'ta kichraytirish (o'ta kamaytirish)"ni giperbolaning antipodi deb talqin qilishga to'liq asos bor, ya'ni u antigiperboladir. Shunday qilib, giperbolani unga yaqin va uyqash bo'lgan meyozi, litota, metabola, antigiperbola, shuningdek kuchaytirish, grotesk kabi stilistik hodisalardan aniq farqlab olish kerak.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, hozirgi zamon tilshunosligida yangi, fanlararo bir yo'nalish-kognitiv tilshunoslik tobora rivojlanib bormoqda. Bu yo'nalishga xos tadqiqotlar antroposentrizm tamoyiliga asoslangan bo'lib, bunday izlanishlarning diqqat markazida inson omili turadi. Shu bilan bir qatorda kognitiv tilshunoslikning asosiy kategoriyasi bo'lgan "konsept" mental birlik sifatida, dunyo bilimlarini egallashning birdan bir vositasi hisoblanadi. Turli konseptlar yoki konseptual semantikalar orasida kognitiv stilistik konseptlardan biri bo'lgan "giperbola konsepti" universal tabiatga ega bo'lgan konseptlar sirasiga kiradi va ular tilde so'zlovchi tomonidan ataylab, vaziatga ko'ra tez-tez bo'rttirilmasdan iloji yo'q. Bu esa ushbu konseptual semantikaning kommunikativ nuqtayi nazaridan ham juda muhim va kerak bo'lgan semantika ekanligidan dalolat beradi. Giperbolaga daxldor barcha sinonimik, omonimik, giponimik giperonimik va paronimik munosabatlar giperbola konsepti maydoni doirasida uning komponentlari orqali mazkur tizim qonuniyatlari asosida amalga oshiriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Hojiahmedov A. “She’riy san’atlar va mumtoz qofiya” - Toshkent. “Sharq”, 1998.
2. V. Rahmonov. “She’riy san’atlar” 1962.
3. Ak. A. Rustamov. „Qofiya nima?” (1976), „Navoiyning badiiy mahorati” (1979).
4. A. Husayniy. “Badoyi’u-s-sanoyi” (1981)
5. Y. Is’hoqov. „Alisher Navoiyning ilk lirikasi” (1965), “Navoiy poetikasi” (1983)
6. O’rta ta’lim muassasalarining 10-sinfi va o’rta maxsus, kasb-hunar ta’lim muassasalarining o’quvchilari uchun darslik-majmua. Birinchi nashr. Toshkent, 2017.
7. Qoraboyev J.B Giperbolaning lingvistik maqomi va muolag’alashgan semantikali frazeologik birliklar//Tilshunoslikdagi yangi yo’nalishlar va ularning muammolari.- Toshkent, 2015. 74-75-b.
8. Кунин А.В. Фразеологические интенсификаторы в современном английском языке./ И.Я., 1960.
9. Крысин Х.П. Гипербола в русской разговорной речи. Проблемы структурной лингвистики. 1988, 9-11.